

Максим Березовський

Козацький син Максим Березовський ще з ранніх літ відзначався музичними здібностями. Навчаючись у Києво-Могилянській академії, почав писати музику. Талановитого юнака запримітив гетьман України Кирило Розумовський і забрав у Петербург, де влаштував до придворної капели. М. Березовський не обмежується виконавською діяльністю, а й бере уроки композиції у відомих італійських композиторів, які працювали тоді в російській столиці. У 1765 р. музичні твори українського юнака вперше прозвучали зі сцени. За розпорядженням самої імператриці його відправляють на навчання до Болонської філармонічної академії — найавторитетнішого в той час музичного закладу Італії. Там Максим Березовський не тільки навчається, а й створює свою першу оперу. Про її художню цінність свідчить той факт, що її було відразу ж поставлено на сцені в місті Ліворно. Композитору з України пророкують велике творче майбутнє. Проте, повернувшись до Росії, Максим Березовський не знаходить належної підтримки тих, хто кілька років тому з таким захопленням слухав його перші твори. Високопоставлені чиновники і придворна аристократія вважають його зарозумілим вискочкою з Малоросії. Він дістає призначення капельмейстером придворної капели з украй низькою платнею. Талановитий композитор ледь зводить кінці з кінцями. Він не має навіть костюма, в якому міг би виходити на сцену. Незважаючи на тяжке матеріальне становище, Березовський напружено працює, створюючи один за одним духовні концерти «Не отвержи мене», «Вірую», «Отче наш» та інші, які внутрішньо пов'язані з українською народною піснею і традиціями церковного співу. Однак у Петербурзі їх майже не виконують.

Навесні 1777 р. композитор, оточений глухою стіною заздрісників і чиновників від музики, втративши надію на постановку своїх оперних творів і мати бодай якийсь просвіток у житті, стомившись від боротьби за існування, приймає фатальне рішення—піти із життя.

Трагічність долі талановитого композитора підкреслюється ще й таким штрихом — поховали Максима Созонтовича Березовського за казенний кошт, бо у покійного не виявилось ні копійки грошей. Загинув й увесь архів композитора, деякі його твори безнадійно втрачено. Тільки в кінці XIX ст. його музика знову зазвучала, хоча згодом надовго зникла із репертуару, бо ж почалася нищівна боротьба з релігією, а більшість з написаного українським композитором — то блискучі за своєю красою і виразністю духовні концерти...